

Korkeakoulutuksen näkymät kärkihankkeista visioon

11.10.2017

Petri Haltia

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Hallitusohjelman toimeenpano

Osaaminen ja koulutus - kärkihankkeet

- 1. Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin**
- 2. Toisen asteen koulutuksen reformi**
- 3. Nopeutetaan siirtymistä työelämään**
- 4. Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta**
- 5. Vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi**
- 6. Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan**

KÄRKIHANKE 3: NOPEUTETAAN SIIRTYMISTÄ TYÖELÄMÄÄN

Tavoitteena ovat pidemmät työurat ja joustavat opintopolut. Nuoret siirtyvät nopeammin jatko-opintoihin. Joustavat opintopolut helpottavat opintojen suorittamista loppuun sekä työnteon ja opiskelun yhteensovittamista.

Toimenpide 1 Nopeutetaan toiselta asteelta korkeakouluihin siirtymistä uudistamalla opiskelijavalintoja ja lisäämällä korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyötä

Toimenpide 2 Mahdollistetaan opiskelijoille opiskeleminen ympärivuotisesti ja tunnustetaan paremmin aiemmin hankittu osaaminen

Toimenpide 3 Lisätään digitaalisia oppimismahdollisuuksia ja oppimisympäristöjä korkeakouluissa

Kärkihanke 3, toimenpide 2: Sujuvoitetaan korkeakouluopintoja mahdollistamalla ympärivuotinen opiskelu ja parantamalla aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee toimia, joilla korkeakoulut parantavat, lisäävät ja monipuolistavat kesäopetustarjontaa, verkko-opetuksen mahdollisuuksia ja intensiivikursseja. Kesäopetustarjonnan kehittymistä seurataan tavoitteellisesti. Tuetaan tenttiakvaarioiden käyttöönottoa kaikissa korkeakouluissa.

Parannetaan etenkin työelämässä hankitun osaamisen tunnustamista ja tunnustamista sekä opiskelun ohella tehtävän työn opinnollistamista ja hyväksilukua. Seurataan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen kehittymistä. Tehdään korkeakoulukohtainen aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisen arviointi ja määritellään kehittämiskohdat.

Korkeakoululaitoksen yhteisiä tavoitteita 2017-2020

- Korkeakoulut tukevat mahdollisuuksien tasa-arvoa ja edistävät tutkintojen suorittamista tavoiteajassa kaikilla tutkintotasoilla.
- Korkeakoulut lisäävät joustavia opiskelumahdollisuuksia sekä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista.
- Korkeakoulut monipuolistavat opiskelijoiden ohjausta ja lisäävät yhteistyötä työelämän kanssa.
- Toimivat ura- ja rekrytointipalvelut tukevat nopeaa valmistumista ja työllistymistä.
- Korkeakoulut ottavat käyttöönsä valtakunnallisen uraseurannan.

Mitä ympärivuotisen opiskelun mahdollistamiseen sisältyy ja mitä sillä tavoitellaan?

Ympärivuotisen opiskelun edistämisen tavoitteena on sujuvoittaa opintoja ja parantaa mahdollisuuksia valmistua nykyistä nopeammin.

Ympärivuotisen opiskelun edistämistä on tarkasteltava monipuolisesti ja se vaatii monenlaisia toimenpiteitä korkeakouluissa:

- opetuksen ja ohjauksen johtaminen
- pedagoginen kehittäminen
- joustavat opinto- ja opetusjärjestelyt
- kesäajan entistä parempi hyödyntäminen opinnoissa
- digitalisaation hyödyntäminen
- ajan ja paikan suhteen joustava tenttiminen, tenttiakvaariot

Mitä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella (AHOT) tarkoitetaan ja miksi sitä tulee parantaa

Lähtökohtana on erilaisissa ympäristöissä opitun näkyväksi tekeminen ja arvostaminen. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen tulee käsittää laajasti siten, että se kattaa aiemmin suoritettujen opintojen sekä muualla kuin muodollisessa koulutuksessa hankitun osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen. Edellyttää osaamistavoitteiden määrittelyä opetussuunnitelmissa.

Parantamalla aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista ja tunnustamista mm.

- sujuvoitetaan opintoja, mahdollistetaan yksilölliset opintopolut
- lisätään opiskelumotivaatiota
- parannetaan opintojen ja työn kytkentää, edistetään työn opinnollistamista
- yhteistyö korkeakoulujen kesken ja työelämän kanssa vahvistuu

OKM:n tilaama selvitys aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta suomalaisissa ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa (Mäkinen-Streng 2016), johtopäätöksiä:

Myönteistä

- opintojen nopeutuminen; väljyys opintoihin – vältetään hidastuminen; opiskelumotivaation paraneminen; kyky tunnistaa omaa osaamista paranee

Haasteet

- osaamistavoitteiden ja –kriteerien selkeyden puute; käytäntöjen ja arviointitapojen hajanaisuus; työläys, monimutkaisuus; ahotista huolimatta opintoja ei aina mahdollista nopeuttaa; ennakkoluuloja ja käytännöllisiä ongelmia, osaamisen osoittamisen hankaluus; ei koeta tarpeelliseksi, halutaan osallistua opintoihin; tuloloukut; ohjaus, henkilökohtaisen ohjauksen tarve melko suuri

Kysymyksiä ja pohjaa arvioinnin toteuttamiseksi 2017

Kuinka kärkihankkeessa edetään?

Korkeakoulut kehittävät toimiaan *sopimusten mukaisesti* sekä raportoivat uudistusten etenemisestä säännöllisesti OKM:lle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee korkeakoulujen Osaamisen ja koulutuksen kärkihanke 3:n Korkeakoulujen kehittämisohjelman erityisavustuksilla *korkeakoulujen yhteisiä kehittämishankkeita*

- Rahoituksesta 13,2 miljoonaa kohdentuu hankkeille, joissa päähakijana on yliopisto ja 11,8 miljoonaa hankkeille, joissa päähakijana on ammattikorkeakoulu.
- Kaikkiaan 17 hanketta, joista useissa opintojen sujuvoittamiseen liittyviä tavoitteita

Erityisavustus korkeakoulujen yhteistyöhankkeisiin korkeakoulutuksen kehittämiseksi 2017-2019

Kielten opetus
Aalto-yliopisto: 1 788 000€

**Ristiinopiskelu
ja yhteiset tietojärjestelmät**
Tampereen yliopisto: 1 347 000€

**Opiskelukyky, hyvinvointi ja
esteettömyys**
Jyväskylän yliopisto: 1 982 200€

Opiskelijavalinnat
Metropolia AMK: 2 085 000€
Helsingin yliopisto: 2 929 500€

Erityisavustus 25 M€
josta:
AMK (10 hanketta) = 11,8 M€
YO (7 hanketta) = 13,2 M€

**Työhön kiinnittyminen,
uraohjaus**
Haaga-Helia 1 790 100€
Arcada: 342 900€

**Korkeakoulupedagogiikan/
digipedagogiikan osaamisen
kehittäminen**
Oulun AMK: 700 000€
Turun yliopisto: 3 005 500€

**Alakohtainen kehittäminen ja yhteinen opintotarjonta:
*bioanalytiikka, SOTE/ satelliittikoulutus, biotalous, esittävä
taide, restonomikoulutus, liiketoimintaosaaminen*
*(kauppakorkeakoulut)***

Metropolia AMK: 350 000€
Metropolia AMK: 581 100€
Laurea AMK: 750 000€
Hämeen AMK: 1 655 200€
Turun yliopisto: 1 006 400€
Metropolia AMK: 547 000€
Jyväskylän AMK: 3 000 000€

Yrittäjyys
Aalto-yliopisto: 1 140 000€

40 M 2018-20 hankkeisiin

- Tässä haussa korkeakoulutuksen kehittämishankkeisiin on haettavana enintään 40 M€. Erityisavustusta voidaan myöntää opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen 2-3 -vuotisiin hankkeisiin, jotka käynnistyvät vuonna 2018 ja päättyvät viimeistään vuonna 2020. Rahoituksen myöntäminen edellyttää, että eduskunta myöntää tarkoitukseen määrärahan.
- Erityisavustuksen tarkoituksena on edistää korkeakoulutuksen laadun parantamista ja avointa toimintakulttuuria sekä tukea opetus- ja kulttuuriministeriön Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen 2017-2025 linjausten toimeenpanoa sekä Korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -visiotyötä.
- Rahoitus on tarkoitettu korkeakouluille ympärivuotisen opiskelun, digitaalisten oppimisympäristöjen sekä opetuksen, ohjauksen, oppimisen ja osaamisen kehittämistä edistäviin yhteistyöhankkeisiin, jotka hyödyttävät joko koko korkeakoululaitosta, ammattikorkeakouluja tai yliopistoja, tai ovat alakohtaisia ja hyödyttävät opiskelijoita.

AHOT-arviointi

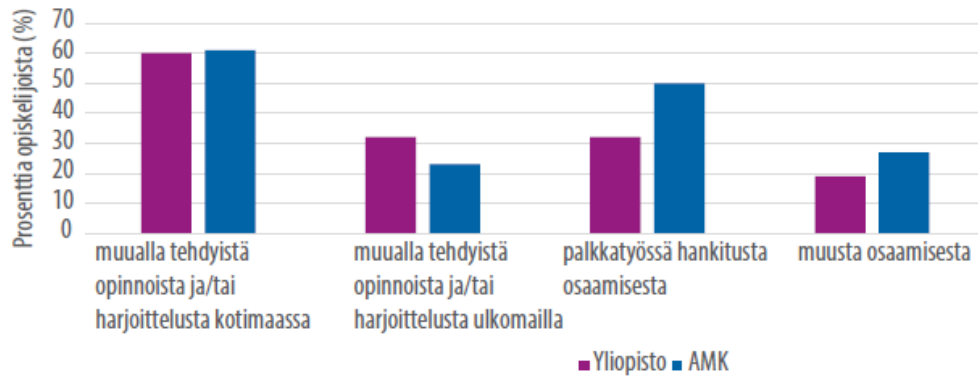
Arviointi toteutetaan kolmessa vaiheessa:

- tehdään arvio saatavilla olevien aineistojen pohjalta
- käsitellään korkeakoulujen kokemuksia ja arvioinnin alustavia tuloksia yhdessä korkeakoulujen edustajien kanssa 2.11. järjestettävässä työpajassa
- täydennetään arviota ja määritellään jatkotoimenpiteet

Saatavilla olevia aineistoja ovat:

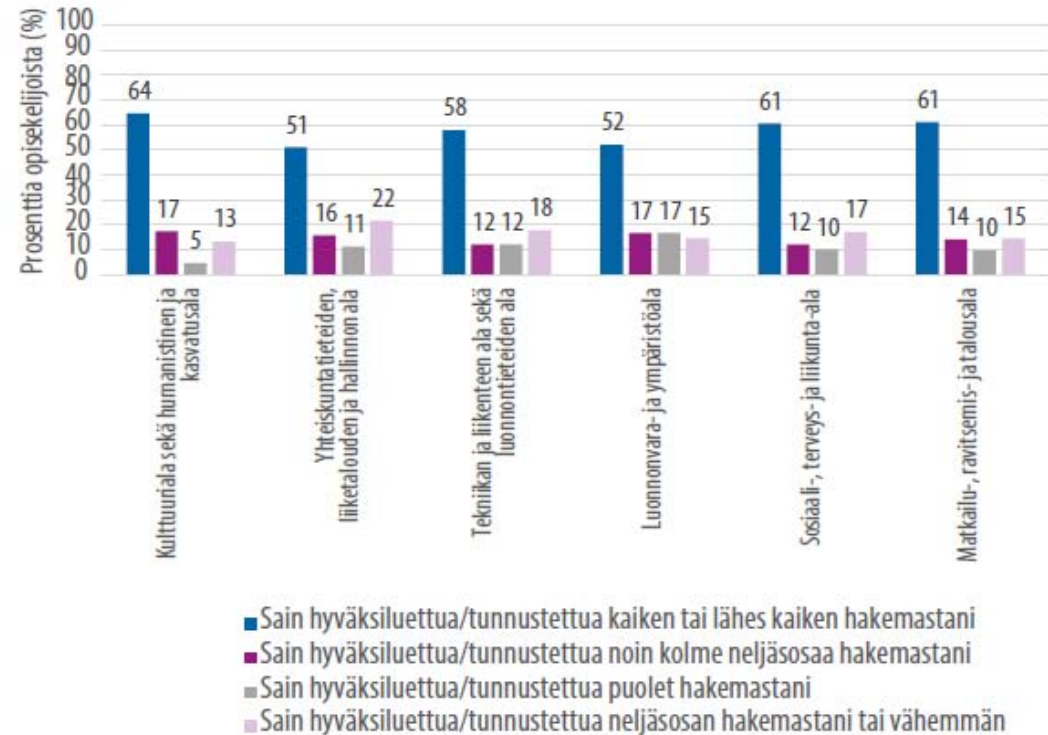
- korkeakoulujen tiedonkeruuseen perustuvat tiedot hyväksiluvusta (ovat epävarmimmat muiden kuin aiempien opintosuoritusten osalta)
- Eurostudent 2016 (kolme kysymystä)
- yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kärkihankeraportoinnit maaliskuussa 2017 (kysymys: ”Millaisia toimenpiteitä on meneillään erityisesti työssä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen parantamiseksi”)
- yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen AHOT-ohjeet ja prosessikuvaukset

Hyväksiluvun hakeminen koulutusmuodoittain

Lähde: opiskelijatutkimus 2017

Kuvio 6. Aiemmin tai muualla hankitun osaamisen tunnustamista hakeneiden haut koulutusmuodoittain (prosenttia hakeneista opiskelijoista)

Kuvio 8. Aiemmin tai muualla hankitun osaamisen hyväksiluku opintoaloittain (prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista)

Mutta: opiskelijan näkemys

”Päivitin nyt korkea-asteen X-tutkintoani AMK X-tutkinnoksi. Haluan viestittää että AHOT -menetelmä on jälkeen jäänyt ja sitä käytännössä tulkitsevat opintosihteerit joiden osaaminen tehdä päätöksiä on mielestäni epämääräistä. Heille aikaraja kymmenen vuotta on ehdoton hyväksilukuihin. [...] Minullekin eräs opintosihteeri väitti että korkea-asteen tutkinto ja 20 vuotta alan työkokemusta ei tuo kompetenssia mihinkään. [...] Opintosihteerit ovat ensimmäinen porras joiden kanssa muunto- ja jatko-opiskelijat keskustelevat ja heidän tulkinnat ja mielipiteet ovat ratkaisevia. [...] Harvoin tapaa lehtoreita tai yliopettajia jotka lähtevät puolustamaan opiskelijan asiaa, kommentteja oli että voi harmi.. ”

Ylipistoista kysymyksiä tulee erityisesti aiempien opintojen hyväksilukemisesta.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030

- Korkeakoulutuksen tulevaisuuden visiotyö käynnistyi alkuvuonna 2017
- Visiotyön tarkoituksena on tuottaa tulevaisuuskuva, joka mahdollistaa laadukkaan, vaikuttavan ja kansainvälisesti kilpailukykyisen suomalaisen korkeakoulujärjestelmän kehittämisen vuoteen 2030 mennessä
- Tarkastelun kohteena ovat korkeakoululaitoksen rakenne ja laajuus, tutkintorakenne sekä ohjaus- ja rahoituskäytännöt
- Visio valmistellaan laajapohjaisessa keskustelussa korkeakoulujen ja sidosryhmien kesken
- Parlamentaarinen seurantaryhmä ja virkamiestyönä tehtävä valmistelu

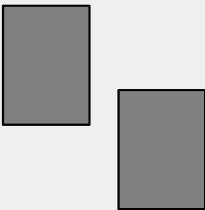
Visiotyön prosessi

VISION TARVE

HAASTE

UNIFI JA ARENE LINJAUKSET

GLOBAALIT KEHITYSKULUT JA KORKEAKOULU-JÄRJESTELMÄN SISÄISET MUUTOSTARPEET

VERKKOAIVORIIHI 9.3.-30.4.

SIDOSRYHMÄ-KESKUSTELUT

Käynnistysseminaari 17.3.

Visiotyöpaja (henkilöstö ja opiskelijat), Vaasa 24.3.

Visiotyöpaja (henkilöstö ja opiskelijat), Tampere 3.4.

Visiotyöpaja (henkilöstö ja opiskelijat), Helsinki 12.4.

Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaari 5.5.

Foresight Friday työelämän osaamistarpeista 9.6.

Visiotyö –seminaari 14.6.

SIDOSRYHMÄ-KESKUSTELUT

Keskustelutilaisuus rehtorien ja hallituksen puheenjohtajien kanssa 17.8.

Tutkimuslaitokset ja korkeakoulujen henkilöstö 21.8.

AMK tilaisuus 1.9.

YO tilaisuus 6.9.

Visiotyö -seminaari 8.9.

VERKKOAIVORIIHI II -25.8.

VERKKOAIVORIIHI III ?

JULKISTUS
Lokakuu 2017

Osallistava visioprosessi

- Prosessi on edennyt korkeakouluyhteisön ja sidosryhmien kanssa käydyn sisältökeskustelun kautta kohti rakenteellisia ratkaisuja ja ohjaus- ja rahoituskannustinten pohdintaa.
- Tähänastisen visiotyön tulokset tiivistyvät seuraaviin tavoitteisiin
  - Enemmän osaajia
  - Uudenlaista osaamista
  - Saavutettavaa koulutusta
  - Yhteistyöllä ja työnjaolla globaalia kilpailukykyä